

Dret a morir dignament (DMD)

Finalitats

Defensar el dret a disposar amb llibertat i legalment de la nostra vida i del moment i mitjans per finalitzar-la.

DMD defensa el dret de les persones a disposar del seu cos i de la seva vida, especialment en el procés de la mort, d'aquí el seu nom: "dret a morir dignament".

Actuacions

- Divulgació:
  - Xerrades
  - Difondre DVA (Document Voluntats Anticipades)
  - Difondre els drets de les persones malaltes.

- Mobilització per ampliar els drets:
  - contacte amb partits polítics per a:
    - canvis legislatius per facilitar la tramitació del DVA.
    - desenvolupament legislatiu:
      - universalització de pal·liatius
      - campanyes sobre DVA (Document de Voluntats Anticipades)
      - formació inicial i contínua del personal mèdic i sanitari

- Assessorament i acompanyament:
  - DVA
  - Drets sanitaris.
  - PADES (Programa d'Atenció Domiciliària i Equips de Suport)
  - Fomentar diàleg constructiu amb el personal sanitari

HISTÒRIA

-11 Nov. 1983 carta a El País de Miguel Ángel Lerma

-1984 es crea DMD a Espanya

-1986 Ley general de Sanidad amb Ernest Lluch (Ministre de Sanitat) amb la col·laboració de Salvador Paniker (president de DMD). Significa un canvi de paradigma, d'una medicina paternalista al reconeixement de l'autonomia del pacient.

-1993

- DMD presenta una alternativa a la proposta del codi penal en relació a l'ajut a morir. Col·laboració amb el jurista Rodríguez Aguilera en un projecte de llei d'eutanàsia
- Manifest d'artistes i intel·lectuals
- Ramon Sanpedro als jutjats de Barcelona. Defensat per Jorge Arroyo, advocat de DMD.

-1994. Es tradueix *Departing drugs* guia d'autoalliberament de Chris Docker de la SVES (Scottish Voluntary Euthanasia Society)

- 1995 Avanços al codi penal després de converses amb Juan Alberto Belloch, ministre de justícia, al voltant de la reducció de penes per ajudar a morir.
- 1996-97 Parlament de Catalunya, comissió sobre l'eutanàsia i sessió informativa.
- 1998
  - o Antena 3 emet la mort de Ramon Sanpedro.
  - o Debat de Pàniker amb Juan Antonio Martínez Camino, jesuïta i portaveu de la conferència episcopal. Reproduït a El País
- 1999 Comissió al Senado sobre l'eutanàsia. No legalització, però recomanació de DVA.
- 2000 21/2000 Llei sobre els drets d'informació i autonomia. DVA valor jurídic amb la llei estatal (41/2002).
- 2001 Holanda legalitza l'eutanàsia
- 2002 Bèlgica legalitza l'eutanàsia
- Espanya 41/2002 Ley de Autonomia del paciente
- 2003 *Mar adentro* pel·lícula d'Alejandro Amenábar
- 2006 Estatut de Catalunya. Art. 20 Dret a viure amb dignitat el procés de la mort .
- 2007 Madrid.Caso Leganés (al 2009 DMD es va querellar contra Lamela, consejero de sanidad ,i 6 metges per denúncies falses) Va provocar un retrocés en el procés de mort digna.
- 2008 Manifiesto de Santander
http://www.eutanasia.ws/documentos/Manifiesto_Santander/Manifiesto%20de%20Santander%20-%20HOJA%20DE%20FIRMAS.pdf
- 2010 Mor Immaculada Echevarria (.....)
- 2015
  - o Taula rodona dels partits polítics (excepte el PP) abans de les eleccions municipals per clarificar la seva posició davant la despenalització de l'eutanàsia.
  - o Cas Andrea Lago (lluïta de la família per aconseguir la retirada del tractament)
- 2016 Cas Avilès (Judici a Fernando Marín)
- 2017
  - o 26 de gener El Parlament de Catalunya aprova una moció per tal de millorar les condicions de mort i proposar la despenalització de l'eutanàsia.
www.elperiodico.cat/ca/.../parlament-insta-congres-despenalitzar-eutanasia-5768221
  - o Abril.
    - o Suïcidi enregistrat i fet públic de José Antonio Arrabal (ELA)
www.elperiodico.cat/ca/.../parlament-insta-congres-despenalitzar-eutanasia-5768221
    - o Declaració institucional de l'Ajuntament de Barcelona
http://ajuntament.barcelona.cat/premsa/wp-content/uploads/2017/04/Declaraci%C3%B3_MortDigna_textfinal.pdf
  - o Agost. Mor Luís Marcos (esclerosi múltiple) després de fer campanya demanant l'ajut al suïcidi
- 2019 Abril. Maria José Carrasco (esclerosi múltiple) és ajudada a morir pel seu marit l'Ángel Hernández.

<https://www.youtube.com/watch?v=UgkaRtQK1Kc>

-2021 Aprovació de la llei de regulació de l'eutanàsia 3/2021 de 24 de març (LORE). 25 de juny es pot demanar l'ajut a morir.

https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2021/03/25/pdfs/BOE-A-2021-4628-C.pdf

Text LORE

Aspectes a tenir presents per respectar la dignitat i el principi d'autonomia

- 1.-El dolor i la impotència de la persona malalta i la seva família.
1. Les diferents conviccions personals sobre el sentit de la vida i la mort.
2. En l'actualitat els avenços mèdics fan que es pugui allargar la vida de forma artificial fins a límits insospitats.
3. També poden perllongar el patiment i l'agonia de les persones afectades per processos degeneratius irreversibles.

LEGISLACIÓ

1986 **Ley General de Sanidad** on es reconeixen els drets i deures de les persones malaltes.

1995 **Codi Penal:**

- Art. 143:
  - Inducció suïcidi: 4- 8 anys
  - Cooperació suïcidi: 2-5 anys
  - Provocar la mort: 6-10 anys
  - Eutanàsia: es rebaixa en 1 o 2 graus les penes.

Novetat: no es penalitza la cooperació no necessària, per tant, es pot practicar la sedació pal·liativa.

Llei 21/2000 de Catalunya: drets del pacient. A Espanya 41/2002

Lleis de mort digna:

- **2/2010 Andalusia**
- **10/2011 Aragó**
- **8/2011 Navarra**
- **2015 Canàries**
- **2015 Balears**
- **5/2015 Galícia**
- **2015 Euskadi**

8/2015 Llei del menor revisió del consentiment subrogat

<https://issuu.com/afdmd/docs/revista70>

-2021

Ley orgánica de regulación de la eutanàsia (LORE) i revisió de l'article 143 del Codi Penal

https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2021/03/25/pdfs/BOE-A-2021-4628-C.pdf

Text LORE

https://youtu.be/J_bF8xWmmkI

La lluita per aconseguir ser lliures fins al final. Isabel Alonso

<https://youtu.be/HjY4Yo0hFTg>

La regulació de l'eutanàsia. Ramon Riu

<https://www.dmd.cat/index.php/ca/home-ca-es/llei-de-regulacio-de-l-eutanasia-lore>
DMD valoració

<https://canalsalut.gencat.cat/ca/professionals/consells-comissions/comissio-garantia-avaluacio-catalunya/informes/>

Informes Comissió garantia i avaluació

Experiències de la seva aplicació:

Personal sanitari:

<https://www.youtube.com/watch?v=hQv45JjcwzM> **eutanàsia a Girona**

<https://www.elcomercio.es/asturias/ley-eutanasia-asturias-jose-fernandez-comision-garantia-20220828000817-ntvo.html#vca=fixed-btn&vso=rss&vmc=tw&vli=Asturias&ref=https://www.elcomercio.es/asturias/ley-eutanasia-asturias-jose-fernandez-comision-garantia-20220828000817-ntvo.html>

https://www.lavozdegalicia.es/noticia/yes/2022/07/30/manana-practique-primera-eutanasia-temblando/0003_202207SY30P18994.htm

<https://www.elpuntavui.cat/societat/article/2168003-alliberament-compartit.html>

Persones que l'han demanat:

<https://www.youtube.com/watch?v=PyIPhn-el1s> **familiars de Montserrat Massana**

https://www.rtpa.es/noticias-asturias:Testimonio-de-Teresa-Tu%C3%83%C2%B1on,-%C3%A2%E2%82%AC%E2%80%B9una-asturiana-que-ha-solicitado-la-eutanasia_111659173916.html

<https://www.ccma.cat/tv3/alcarta/els-matins/la-llei-de-leutanasia-va-ser-alleujament-poder-ajudar-la-mare-a-morir-a-casa-en-familia/video/6125545/>

Eutanàsia al món:

- **2001 Països Baixos**
- **2002 Bèlgica**
- **2008 Luxemburg**
- **2014 Quebec**
- **2015 Canadà**
- **2015 Colòmbia**
- **2019 2 Estats d'Austràlia: Victòria , Austràlia Occidental**

- **2021 Portugal, Espanya i Nova Zelanda**
- **Suïssa, i deu estats de EEUU (Oregon, Washintong, Montana, Vermont, Califòrnia, Colorado, Nuevo México, ,Hawai, New Jersey i Maine)** han despenalitzat l'ajut a les persones que volen posar fi a la seva vida.

ALGUNES DADES DE COM MORIM A ESPANYA

- Només el 40% de qui ho necessita té accés a les cures pal·liatives. Ocupem el 14 lloc de la UE
- 50.000 persones moren amb sofriment que es podria evitar (20.000, sofriment molt intens)
- Plà Bolònia obliga a assignatura de cures pal·liatives a les Facultats. Aquí només hi és a 19 de les 39 de medicina, i a 42 de 115 d'Infermeria,

Informe de L'Organització Mèdica Col·legial i de la Societat Espanyola de Cures Pal·liatives (28/02/17)

[Espanya experimenta un retroceso en la atención en cuidados paliativos](#)

De los 51 países europeos analizados, España ocupa el puesto 31 en número de servicios en cuidados paliativos por habitante, situándose claramente por debajo de la media europea. Este es uno de los resultados del informe titulado Atlas de Cuidados Paliativos en Europa 2019, en el que se observa un serio retroceso de nuestro país en la prestación de este tipo de servicios a lo largo de los últimos 8 años. El Atlas de Cuidados Paliativos en Europa realiza periódicamente un análisis de la evolución de los cuidados paliativos en el continente europeo, siendo analizados en esta edición un total de 51 países, gracias a los datos aportados por 321 expertos internacionales.

En concreto, los datos del informe sobre la situación de España, recogen un total de 260 servicios especializados en cuidados paliativos dentro del sistema nacional de salud. En contraste, los países que ocupan los primeros puestos duplican o triplican esta cifra, tales como Alemania con 914 servicios, Reino Unido con 860 servicios y Francia con 653.

El informe puede descargarse en el siguiente enlace:

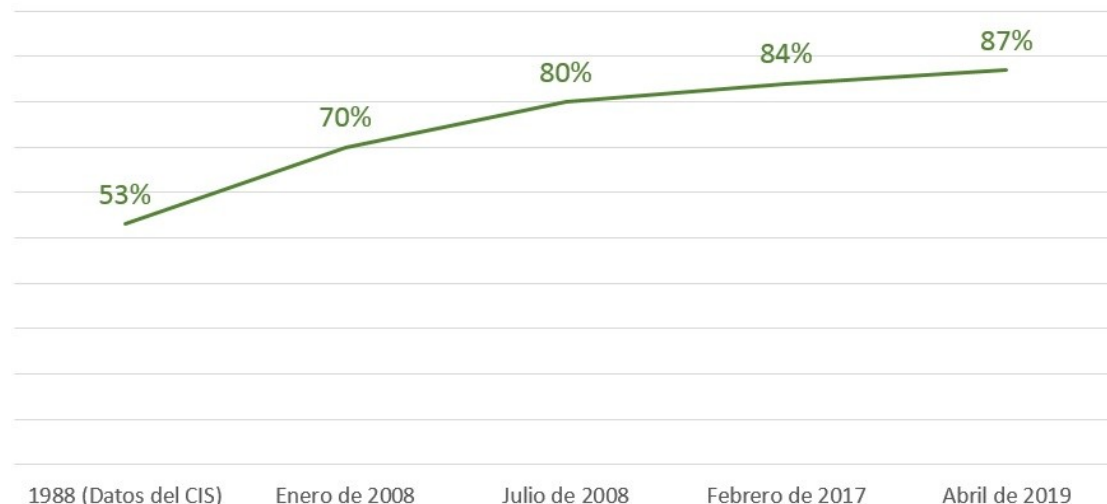
[Atlas de Cuidados Paliativos en Europa 2019](#)

[Infocop | 12/07/2019 6:05:00](#)

OPINIÓ PÚBLICA A ESPANYA

Enquestes:

¿Cree usted que un enfermo incurable tiene derecho a que los médicos le proporcionen algún producto para poner fin a su vida sin dolor?
(Porcentajes de respuesta afirmativa)

- Enquesta de Metroscopia de febrer de 2017:
  - 84% de la ciutadania està d'acord en què es legalitzi l'eutanàsia. Entre les persones menors de 35 anys són el 90%.
  - El recolzament és majoritari i transversal. Un 56% de catòlics practicants està a favor (front a un 40% en contra), així com un 66% de votants del PP i un 89% de Ciutadans. En el cas de votants del PSOE, són 91% i un 96% de Podemos .
  - A més , set comunitats autònomes han aprovat (amb el vot a favor de les diputades i diputats autonòmics socialistes) mocions que reclamen al parlament la despenalització de la mort assistida.
- Enquesta de Metroscopia, abril de 2019

El sondeo llevado a cabo por Metroscopia indica que el 87% de los españoles, el porcentaje más alto de toda la serie histórica iniciada en 1988, cree que un enfermo incurable tiene derecho a asistencia para poner fin a su vida sin dolor. Esta opinión es compartida por el 97% de los potenciales votantes de Unidas Podemos, el 93% del PSOE, el 91% de Ciudadanos el 73% de VOX y el 65% del PP. Y, significativamente, incluso por el 59% de quienes se definen como católicos practicantes.

<http://metroscopia.org/8865-2/>

Després de l'aprovació de la llei de regulació de l'eutanàsia el Departament de Salut ha fet una enquesta entre el col·lectiu professional sanitari.

<https://www.elpuntavui.cat/societat/article/14-salut/1960544-prop-del-92-dels-15-000-professionals-sanitaris-enquestats-sobre-la-llei-d-eutanasia-hi-estan-a-favor.html>

ARGUMENTARI A L'ENTORN DE L'EUTANÀSIA

En contra:

- Pendent reliscós (Slippery slope): la implantació de l'eutanàsia obre la porta a un augment de les eutanàsies (sense demanda prèvia, per motius econòmics o discriminatoris...). ...).
- La vida no ens pertany, és un do de Déu que és l'únic que en pot disposar.

Contraargument: la vida ens pertany i podem disposar i decidir quan ja no és un bé per nosaltres. S'han de respectar les dues concepcions. El que és inacceptable és que una intenti imposar-se a l'altra i a les persones que tenen una altra concepció. Vivim en una societat democràtica on la llibertat només té com a límit el fet de causar mal a d'altres persones. Ja està reconegut el dret a triar tractaments i a demanar la sedació pal·liativa, i ara ja podem decidir del tot el final.

- A més, no han augmentat les morts per eutanàsia als països on s'ha legalitzat.

Alguns casos famosos

A Espanya:

Ramón Sanpedro (1963-1998)
Immaculada Echevarria (1955-2007)
Andrea Lago (2003-2015)
Jose Antonio Arrabal (1959-2017)
Maria José Carrasco (1950-2019)
Maribel Tellaetxe (1943-2019)

Al món:

Karen Ann Quinlan (1954-1985)
Nancy Cruzan (1959-1990)
Diane Pretty (1958-2002)
Vincent Humbert (1981-2003)
Eulana Englaro (1970-2009)
Fabiano Antoniani (1977-2017)
Vincent Lambert (1976-2019)

BIBLIOGRAFIA

BAYÉS, R. *Psicología del sufrimiento y de la muerte*. Martínez Roca. 2001

BERGER, John *Aquí nos vemos*. Alfaguara, 2005

BERTI, Eduardo *Una presencia ideal*. Alianza, 2020

BOLADERAS *El derecho a no sufrir*. Los libros del lince. 2009

BROGI, M.A. *Per una mort apropiada*. Edicions 62. 2011

COMITÉ CONSULTIU DE BIOÈTICA DE CATALUNYA. *Informe sobre l'eutanàsia i l'ajuda al suïcidi*. Generalitat de Catalunya. Departament de Salut. 2006.

COSTAS, Leticia . *Escarlatina, acociñeira defunta*. Xerais, 2015

DDAA. *Una mirada a la Història de la associació DMD. Els primers anys en defensa del dret de les persones a decidir sobre la pròpia mort*. Associació Dret a Morir Dignament Catalunya(ed). 2014

ENGLERO,B., NAVE, E. *Ehuana. La libertad y la vida*. Esferalibros. 2009

HUMPRRY, D. *El último recurso*. Tusquets editores.1992

KÜBLER-ROSS,E. *Aprender a morir, aprender a vivir*. Sirpus 2003

KÜNG, H. *Una muerte feliz*. Ed. Trotta.2016

LAURORY. *Papá no está*. Autoedición. 2012

MONTES, L., GÜELL, O. *El caso Leganés*. Aguilar. 2008

MONTES, Luis; MARIN, Fernando; SOLER, Fernando *Qué hacemos para conseguir que la lucha por una vida digna incluya la exigencia de una muerte digna* Akal, 2012

SANPEDRO, Ramón; *Cartas desde el infierno*. Planeta, 1996

THÉVOZ, Michel i JACCARD, Roland. *Manifiesto por una muerte digna*. Kairos, 1993

FILMOGRAFIA

Ahora o nunca (Rob Reiner)

Amor (Michael Haneke)

Bajo la misma estrella (Josh Boone)

Coco (Lee Unkrich)
Corazón silencioso (Bille August)
Cosas que importan (Carl Franklin)
Cuenta conmigo. (Rob Reiner)
Cuarta planta. (Antonio Mercero)
Despedidas (Yohiro Takita)
El Padre (Dir.Florian Zeller)
Hin und Weg (Christian Zübert)
La fiesta de despedida (Sharon Maymon)
Las alas de la vida (Antoni P. Canet)
Las invasiones bárbaras (Deys Arcand)
Mar adentro (Alejandro Amenábar)
Mi vida como un perro (Lasse Hallström)
Mi vida sin mi (Isabel Coixet)
Million dólar baby (Clint Eastwood)
Morir sense morir (Antoni Verdaguer)
Posdata: te quiero (LaGravenese)
Noviembre dulce (Pat O' Connor)
Quédate a mi lado (Chris Columbus)
Siempre Alice (Richard Glatzer)
Siete días y una vida (Sthefen Herek)
Tapas (José Corbacho, Juan Cruz)
Tierras de penumbra.(Richard Attenborough)
Truman (Cesc Gay)
Un funeral de muerte (Frank Oz)
You don't know Jack (Barry Levinson)

Internet

<http://eutanasia.cat/> web DMD-CAT

<http://www.eutanasia.ws/> web DMD federal

<http://www.worldrtd.net/>

https://www.youtube.com/watch?v=O_wgdaUuem4 Jose Antonio Arrabal

<https://www.youtube.com/watch?v=tmrMD64o3-k> Libres hasta el final

<https://www.youtube.com/watch?v=8Zrw61WiBiQ> La dama y la muerte

<https://vimeo.com/5317622> Alumbramiento

<http://www.elanunciomaslargo.com/>

<http://www.viralismo.com/medicos-se-hacen-tatuajes>

<https://www.youtube.com/watch?v=N9YrIR9FWDm> Jon Sistiaga

http://www.eldiario.es/cultura/cine/muerte-digna-peliculas_0_533696785.html

<https://theconversation.com/marieke-vervoort-and-how-the-right-to-euthanasia-can-help-some-people-to-live-better-65485> atleta para-olímpica. Marieke Vervoort

http://www.elconfidencial.com/alma-corazon-vida/2016-08-05/la-muerte-no-es-lo-peor-lo-que-mas-temen-enfermos_1242797/ Cuando la muerte no es lo peor : las 6 cosas que tememos aún más

Document de Voluntats anticipades DVA

<https://youtu.be/4zW8rZOYQRs>

El dret a decidir fins al final. No hi ha vida plena sense mort digna. Nani Hidalgo

Campanya DVA-DMD Cat.

<https://www.youtube.com/watch?v=ggevXV5Y10Y> Carme Elias

<https://www.youtube.com/watch?v=lsFEDQ6B0Aw> Josep Maria Pou